

Комашіння

Іван Рябчий

КОМАШІННЯ

1.

10.00

У Вольтера: "Постійна насолода — ще не зовсім насолода." Треба взята до уваги. Учора знову впав у кохання. Вона світила курінням на балконі. Я не палю, але зайшов — забракло холоду і свіжості, і тоді ніч вп'ялась у мене сталево-крижаним смоктанням, даруючи сміливу насолоду. Волосся шаманки святковим новорічним дощем звисало у нічний простір маленького містечка, що поганським святом мерехтіло десь там, серед вуличних судин. Там... Я заспівав до неї. Ще не бачив її обличчя, а говорив. Розповів про те, що турбувало. Мене зворушили колір волосся та шкіри, блакитне мереживо судин на зовнішньому боці долонь, щось левине, серпентинне, жорстоке... Я говорив про насолоду, про гедонізм, про Епікура та Жене. Чи слухала вона, а чи дослухалася до таїнного шурхоту зорь, чи, може, просто поступово розчинялась у тютюнових привидах паління? Не знаю. Досі не знаю.

10.15

Про пам'ять у Сада: "... Спомин про мене нехай зітреться з пам'яті людей." Нехай, ми згодні. Чи слід людині сподіватися на справедливість після смерті? Уявіть: ви — концептуальна особистість, ви сповідуєте прогресивні, на ваш погляд, ідеї, такі, що помітно відрізняються від загальнозаялжених. Звісно, просто так за це вас ні суспільство, ані прийдешні покоління не поважатимуть, навіть якщо протягом історії не було людини ґеніальнішої за вас. Скоріше вони вивчатимуть вас ентомологічно — осторонь і з недовірою. І раптом якимось, неумисне, ви коїте щось "добре, благодійне": скажімо, допомагаєте злиденній родині, забезпечуєте освіту неповнолітнім і гідне старіння дорослим, прикрашаєте незугарний побут, робите, зрештою, життя нещасних менш гірким. Все! Історики радо писатимуть: "Це була особистість, що під суворою, часом жорстокою маскою ховала добре серце... Крижана елітарність іноді відступала, щоб пропустити наперед, до невикористаних духовних резервів добре поховану гуманність... Яка ж то трагедія — схоронити під неживим мармуром естетики людяну, високогуманну чуйність, палку спрямованість до блага... і т. д." Жах! І що б ви не робили відтоді, як би не лаялися, не смикалися з подиву і гніву у своїй труні — тепер ви добра, чуйна, гуманна, палко благодійна людина...

Маю розповісти про це Вакулі. Але де він? Телефон не відповідає. Мабуть, пішов по ліки. Шкода. Саме він пропагує християнську любов. Іноді огидно... Заяложене, стареньке, оксамитове Слово, в багатьох місцях закладений, важкуватий, у масних плямах Соловійов, жовта обкладинка "Одисеї капітана Блада" з Бібліотеки пригод — ти ще більше посивів, став зморшкуватим, колючим і кволим. Розум твій поволі осувається у прірву безпам'яті. Де подівся характерник, енергійник, агітатор, палкий

"общественник" Вакула?

11.55

У під'їзді зіткнувся з чорнявим хлопцем. Він журливо подивився на мене, привітався мелодійно-гортанним трембіто і промайнув свинцевою кулею повз мою уяву. Я йшов до неї.

Школа імені Вітмена тонула в прозорості тоненьких беріз. Довга, одноповерхова будівля немов віддзеркалювалася у воді, іноді здригаючись тонким жмуром поруху вітру. Цицерон: "Що може бути красивішим для людини за іншу людину!" З-за зелених дверцят сірої крамниці кришталевою валькірією вилетіла вона. Ні — Вона, великолітерно.

Сповнивши світ ароматом чар, вона цьомнула мене в щок, і небо зашарілося. Школа імені Вітмена втомлено посміхнулась, і Вона сказала мені своє ім'я: Гелена. Чому не Олена? Пояснила: так звучніше. Нехай. Ми не зможемо піти сьогодні до театру. Що? Чому? Та виникли несподівані справи, тре' їхати в село до тітки, вона хора. Що з нею? Та... замислюється на хвилику... серце. Так, серце. Хай буде серце.

Кохання перемагає Бога. Сказав святий Бернард. Треба обдискутувати це з Вакулою... І нащо вона збрехала? Так би й сказала: інший... Може, зустріну старого біля аптеки... Могла б по-іншому: ти мені не подобаєшся. Не хочу я з тобою. Я б зрозумів... Мабуть, старий купує хліб чи сірники. Або теревенить з сусідкою... Напевне б зрозумів... Якою саме? Для нього всі люди — сусіди. Сусіди по планеті. Де ти, Вакуло?

Все брудне. Так здається. Бруд усюдисущий. Таке марення. Він замулює очі, туманить обличчя перехожих, завертає пташині пісні. Куди завертає? У співучі горлянки. Забуваю, хто там ще щось казав з тих розумників у моєму записнику.

Знову той хлопець. Чи він чатує на мене? Вдивляється турботливо, наче мати. Вагонно рухаюсь повз, не прикипаючи серцем...

Жбурляю тіло на диван. Там, біля школи імені Вітмена, я щось втратив. Хай йде та

Гелена... Відчуваю, як сповнює мене бажання, як небесний реєстратор мистецтв вириває з

пташиної пельки тендітні акорди, як гучно здригаються невидимі з дивану хмари. На стіні

— примітивний портрет Кокто та "Синє селище" аванґардиста. Я його ім'я постійно забуваю. Згадую: я ж інтелектуал, то нащо мені те кохання? Тре' піти до Вакули, пошукати солодко-винної розради. Намагаюся злізти з дивану, однак приємний щем

комфорту не дозволяє.

Чую, як щось шарудить у куті. Що воно таке? Немов моток дроту хтось розмотує у тісному простінку. Повертаю голову: нічого. Шурхіт змовкає. Дивно. Позіхаю, вбираючи в себе оманливе передчуття зловісної загрози. Хай йде та Гелена... Звідки ця маячня... Замість Кокто у рамці бачу її: сірувато-жовту, без сукні, з ледь промальованими привидами грудей. Беру склянку. Що там? Якась глейка рідина без

запаху. П'ю.

2.

9.15

"Кохання не сильніше за Бога. Згадай, скільки ченців залишали світ, перемагаючи Амура, заради химерного образу Божого." Химерного?

"Але хіба не страждає аскет через муку кохання?" — "Ні, бо він святий. Аскет не здатен побудувати родину — одружитися, зробити дітей, а для справжнього християнина кохання поза шлюбом є гріх. Отже, як немає шлюбу, то й кохання бути не може." — "Стривай, Вакуло, до чого тут християне? Як щодо Будди?" — "Який ще Будда?!"

Вакула розлючений. Ми їмо копчену салаку, чорний хліб, цибулю та запиваємо те все вакулиним медом — каламутним, в'язким, скаженим. Тридцять два роки тягнувся вакулин шлюб — поки не сконала дружина. З деяких ознак здогадуюсь, що він її не любив. Вакула — людина аж надто авторитарна, йому не відоме співчуття. Довгий час він щось там очолював — один з бундючних міських закладів — був на "ти" з міськвиконкомом, отримував вантажівки їдла, питла, будматеріалів, меблів, колекціонував книжки, з яких читав щось на кшталт Майн Ріда чи Сабатіні, обожнював Дюма та Пікуля, потай критикував "жидів" і "москалів", потай сумував за рідним Поліссям... І гнобив — родину, колектив, друзів. Зістарившись, втратив багато чого. Спочатку померла дружина, свята жінка, що толерантністю й добротою цементувала рід. Родичі розбіглися — хто куди. Звісно, немалий спадок тримав ще декого з них, однак згодом Вакула пішов на пенсію, а з незалежністю втратив більшість заощаджень. Лишився величезний будинок, оточений розкішним садом. Та почалися негаразди з газом і водою, пропав собака, продірявився дах, погіршало здоров'я... Вакула продав будинок, бо вже не міг за нього платити, купив невеличку двокімнатку у віддаленому мікрорайоні, розсварився з родичами, що претендували на більшу частку грошей і — вкляк, немов пацюк під муrom.

Лише я йому припав до душі. Чому? Казав, що схожі, що я нагадую його в молодості — такий само упертوخ, принциповий і розумний. Маємо загальні інтереси: скільки депутатів проголосують за нового прем'єра? чи піде після чергового скандалу у відставку Президент? чи вступить Україна до НАТО? чи чекають на неї у Празі? хто вбив журналіста К., хто погрожував добродієві О., хто викрав єдиного сина судді С.? і нащо те все нам? А також: ким були запорізькі козаки? чи має сенс словосполучення "український етнос"? чи був антихристом Петро Перший? яким насправді був Мазепа? хто кращий: Сталін чи Гітлер? хто винуватіший: християни чи комуністи, жиди чи москалі? ...

Чи схожий я на Вакулу? Навряд чи. Мабуть, теж сподіваюсь на спадок. Бо кому ще він залишить усі свої гроші, як не мені. А грошенят у нього таки багатенько — аж у п'яти банках.

Часто Вакула питається: ти пишеш? Пишу, відповідаю. А про що? Та так собі, скромно щоденникую, роблю деякі нотатки, фізіогномую людство, описую внутрішнє,

співвідношу його із зовнішнім... Стоп!, каже. Нащо це робиш? Чи для себе, а чи для інших?

І я не знаю, кому брехати, йому чи собі?

Ось сьогодні, наприклад, я не можу думати ні про що інше, окрім Гелени. Де Вона, з ким, що з Нею... Підсвідомо відповідаю: для Неї. Вакула щось відчув, бо лукаво так подивився, наче демонічний Локі на свого недолугого брата. Так, еврика! Він — Локі, grimка суміш добра і зла. Зло завжди перемагає. Бісеня, зелененьке, з червоними оченятами та рожево-сірими ріжками зухвало відштовхує ніжкою затаскане сумлінням Слово, і воно падає у підстольний, підлоговий бруд човгання. Бісеня сміється і починає шарудіти маленькими рученятами, виліплюючи жахких ідолів з пилу. Помічаю, яке воно схоже на ренесансних путті. Маленьке, пухке, веселе, з крильцями...

Замислююсь, мене розштовхує Вакула. Ми вже допили одну пляшку, і він питає, чи діставати наступну. Погоджуюсь. Він гримить, відкорковуючи, а я сумую за Геленою. Випиваємо ще по чарці, і я починаю прощатись. За звичай це довго і неприємно. Вакула скаржиться на хвороби та нудьгу, я його жалію — і таки йду.

На сходах темно. Зеленою фарбою виведено на стіні: "Remember our December..." Це ще не графіті, але вже ґотика. Стрілчасте "b" розриває нудотний сум тиньку. Мені веселішає. Витягаю олівець з кишені штанів і підписую поряд: forever. Назавжди. Хай лірика буде "назавжди" — в поламаних ліфтах, брудних під'їздах, смердючих підвалах, одвічних, незайманих людською турботою парках.

Біля під'їзду знову він. Згадую: щось там шаруділо, поки сходив. Моторошний шурхіт. Може, пацюки, огидне крисся мороку, зубате, залізно-щелепувате, з переляканими, виряченими очима? Чи якась кафкіанська потвора, незграбна, витончено-хитра, брунатно-сіра, немов те бісеня чортове — Локі-Вакула?!

Він глибинно вдивися мені до зіниць, подав руку. Я не торкнувся його, відвернувся й пішов, раптово ковтаючи сльози образи. Де вона? Де Гелена? Скільки ще терпіти?!

3.

9.20

Несподіваний жах.

Я спав. Бачив себе у невеличкій кімнаті, освітленій мигтючим полум'ям ніжно-жовтавої свічки. Навкруги все ніби пилом притрушене. Тверде, холодне ліжко; голий, грубий, дерев'яний стіл; зловісне гострокутне череп'я посуду; похмура ікона під рушниками... Я напіводягнений, намагаю ногами на підлозі капці, ніяк не можу знайти. Може, під ліжко втерebились, разом з килимом. Килим жорсткий, мов їжак, він боляче в'їдається в мою шкіру. Нахиляюся: ні, ніде не бачу капців. Піднімаю голову, легку, мов велетенське корабельне вітрило. Раптом, зойкнувши, гасне свічка. Пітьма робить мені темно, обплутує вологими тенетами-дрижаками, стискає мое

обличчя слизькими долонями. Темрява вбиває звуки, падає тиша, і десь на рівні віконниці, віддзеркалюючись у чорному вакуумі простору, спалахують кришталево-червоні очі. Вони злі, вони дуже злі. І вони наближаються. Ось я вже відчуваю полум'яний подих на своїх шерхких лицях. Я бачу самі лиш очі, але мого підборіддя торкається струм вуст, а липкий язик вивчає мою шию, плечі... Я хочу закричати, але — не можу. Мені все тіло заціпеніло. Руки захолонули, вклякли. А очі — очі спочатку рожевіють, потім тьмяніють і червоніють. Ким я стаю?

10.00

"Але я не повинен лишати себе на самоті, — зітхає Кафка. — Я ж сам-один." Скажіть, чи існує кількавимірне "я", що може з часом розшаровуватися, а згодом відновлювати минулу цілісність? А може, "я" — це неподільна єдність? Або шалений, несамовитий натовп? Або хворий тигр, амурський леопард у золотій клітці...

У вікно бачив Гелену. Вона йшла у супроводі того чорнявого хлопця, що я на нього раз у раз натрапляю. Вигляд у них був вельми задоволений. Особливо у нього.

Вирішив сьогодні не йти до Вакули. Сиджу, п'ю гарячу каву з помаранчевим лушпинням, густо нашмаровую горіхове масло на макову здобу і читаю книжки. Червоно-білий Кафка, брунато-брудний Сенека та червоногарячий Памук. Філософи. "Вкинувши тіло до криниці, я зрозумів, що вчинив не по-митецьки, бо таке аматорство не личить справжньому художникові." Справді, якби я хотів вбити його та її, то зробив би це "естетично".

Виходжу на прогулянку. Зараз трохи пройдуся — і гайда назад, до кави, здоби та книжок. На дворі сонячно. Співають змерзлі птахи. Скажений вітер рве одяг. Гудуть дерева. Біля супермаркету не людно. Бабці чорними грибницями обсіли підмурки величезної сріблястої споруди. Вони спекулюють насінням, цигарками, склотарою, бульйонними кубиками та бо'зна ще якою дрібнотою. Скимлячи, собаки віддають Анубісові душу; їх хвости вже відмерли і не викручують звичної повітряної лезгинки.

Заходжу всередину крамниці. Он вони. Яскраво вирізняються серед кремезних, коротко підстрижених охоронців. Хтось ляскає мене по плечу. Обертаюсь. Роман! Він тут головний менеджер. Вчилися разом у школі. Я був відмінником, він — навпаки. Тепер це огрядний, лискучий, усміхнений чоловік у гарному костюмі. Він завжди радий мене бачити. Цікаво — чи я нагадую йому якесь забуте "я" з минулого? А може, він просто хоче, щоб я щось купив?

Цілую Романа в лице, беру дротяний кошик (він пустий, аж прозорий) і йду геть поміж шерегів соків та алкогольної отрути. Наближається час свят, і за одяг чіпляється блискучий кольоровий дощик. Дорогі ялинки, китайські новорічні прикраси, рум'яні дід-морози, схожі на намакіяжені трупи снігурки Завертаю. Вдыхаю п'яний запах м'яса. Справа пірамідально височить майонез. А в кетчуповому гаю бачу її. Чи то розгублено, чи то медитуючи, вона роздивляється кінчики своїх випещених пальців. Мені наблизитися?

Зненацька з хлібного, духмяного ряду виникає він. Очі у нього чорні, але

здається, що червоні, і я налякано відступаю.

"Тобі погано?", з бізнесовим співчуттям менеджера питається тенорово Роман. Його лискучий костюм прорізає тоненька, тендітна зморшка.

"Ні, все ОК", вичавлюю з себе посмішку.

Вітрець у кетчуповому гаю...

11.25

Невже вони гадали, що з цього щось вийде? Звісно, я їм не повірив. Усе це цілковита брехня. Гелена не може бути з тим чорнявим. Маячня якась.

Може, я марю?

11.25

Я повинен повторюватися. Маю повідомити — кому? що, хтось це читатиме? — дещо важливе. Я зрозумів, мене осяяло: побут наділений життям, сенсом, свідомістю тощо. Далебі, він завжди був таким. Кожного разу після їжі я вичищаю кухню. Не тому, що терпіти не можу бруду. Просто боюся, що побут образиться. Сміття затуманить розум речей, і вони мене залюбки розшматують. Вмить.

У чистоті відчуваю їх вдячність. Вже давно не шурхало. Хоча сьогодні вранці мені здалося... ні, навряд чи.

11.35

Привіт, Гелено. Де ж твій красень? Га? Прийде згодом? Ну, добре.

Чом без подарунка? Чи це у вас така звичка — приходити голіруч? Мені це не подобається.

Гелено, облиш це. Не виправдовуйся. Я вже пробачив тобі. Що? Ненавмисне? А хіба хтось щось коли робив справді навмисне? Забудь. Це не варте твого сорому. Усміхайся. Га? Що то там комашиться? Де? ...

Сідаймо. Зараз принесу шампанського. Ну, така зустріч, гріх не прилити. Чи краще горілочки або сему? Ти згодна. Я такий радий, що ти згодна. От якби... О, у двері стукають! А я й не помітив, що світло щезло.

Привіт, брате! Мовчи, нічого знати не хочу. Проходь. Он вона, твоя... наша люба. Поцілуй її. Та не в шию ж! Шампанське відкривати вмієш? Давай. Десь там у мене в холодильнику був ананас. Вакулі купував. Га? Хто такий Вакула? Та так, добрий знайомий...

Гелено, тобі вітання від Вітмена. Не розумієш? Пам'ятаєш ту школу... ну, імені Вітмена... от, так я там учора походжав у сумі та нудьзі. Втім, не зважай. Це лиш буркотіння старого невдахи.

Нумо, чаркуймося. Гірко!

4.

12.35

Трупарні старих серіалів. Ворушіння повсталих небіжчиків, безсенсові розмови. Моторошний полиск телеочей, своєрідне "дежа-вю" губ, що лячно тіпаються у мовному двобої.

Сьогодні Вакула мені зізнався. Було багато сентиментів, кілька гірких гранчаків сліз, потворне конання недогризку сумління. Ми випорожнили другу пляшку; і він розповів, що спекався таборів завдяки зраді. Він вперто відмовлявся називати це іншим словом, тому врешті я погодився. Якийсь там колишній власівець познайомив його з таємничим гуртом бунтівних в'язнів. Справжнього бунту чи страйку не було — просто вони збиралися й ліниво обговорювали заборонені теми, а іноді складали плани нереальних втеч. Були там польські шляхтичі, російські графи, німецькі професори, українські патріоти. А він — йому надто кортіло свободи. Він же навіть не встиг побавитися, пововтузитися із своєю Марусею — як побралися, то до армії пішов; а потім — війна, полон, концтабір... їх усіх розстріляли. І власівця теж. Тому ніхто й не дізнався про зраду. Окрім тих, що потім ще півстоліття експлуатували Вакулу. Тепер про це знаю я. Яка честь.

Коли він повернувся додому, Маруся була вже на іншому світі.

Вакула хрумко жвьякає маринований огірок, його руки хутко соромляться на блакитній скатертині, в очах — сум і страх. Мені ж тепер — мізколам його проблем. І нащо воно мені? Згадую Гелену. Чи вона була? Чи боюся думати про неї?

Вночі бачив сон. Щось біле у холодильнику. Блукаючи квартирою, розграбаю густий туман, щось шукаю. Потрапляю на кухню. Власне, до дверей кухні, які затулено величезним білим велетом-холодильником. Доклавши значних зусиль, відкриваю його. Відразу відсахуюсь. Ніздрі проймає запах розкладу й виділень; сірувато-біла маска втуплюється в шкіру обличчя сліпим поглядом пустих очних ям. Тенета прозорого павутиння спокусливо обплутують продукти; вони не непорушні — щось ворухиться у глибині, на верхньому поверсі, за стіною із слоївків з варенням, і на середній, серед консервів, і на нижній, у запашних сутінках свіжих овочей... Маска живе, іноді деякі м'язи здригаються, і тоді невеличкі сріблясті хвилі оперізують сферичне обличчя. Жакхливе видовище. Я намагаюся різко зачинити дверцята, але невідома мені сила тримає мене, владно наближаючи до маски. Ось я вже відчуваю доторки слизького павутиння, ось дихання таїнних істот із продуктових надр цілує мою щоку. Намагаюсь вирватися. Пручаюсь...

14.15

Вакула пішов.

А я подумав: мораль має сенс, коли людських осіб більше, ніж одна. Наодинці людина вільна від моральних заборон. Вона може уявити, що займається сексом будь з ким: з неповнолітнім, з начальником, священиком, навіть з власними батьками. Може скривити неподобну гримасу чи вголос вилаяти загально визнаний авторитет; може випити пляшку вина, вдягнути одяг протилежної статі й задоволено роздивлятися себе у величезне люстро, може вивчати порнографічні журнали чи націоналістичні

маніфести, їсти крейду, намащуватися сечею, робити кумедні вправи для очей... Все може. Отже, я теж можу. Отже, мені щось заважає це робити — бо я цього не роблю. Виходить, я не один. Обережно оглядаю кімнату. Здається, нікого. Тоді чому? І раптом — щось заворушилося у темному куті, біля ліжка. Під золотавим запиналом. Чомусь враз полегшало. Отож, я такий, як інші — просто не сам. Тепер можу вповні скористатися божественною свободою.

Намагатимусь відтепер скинути пута моралі. Нащо бути моральним, коли лишаєшся сам?

Треба починати лови. Витягти тенета з холодильника — і ловити. Вибач, Гелено, я маю спіймати чортеня. Тоді ми будемо разом. Гадаєш, я божеволію? Ні, кохано, це не я, це воно втрачає глузд. От піймаю оте, що "воно" — і глузд мені повернеться. Побачиш —обов'язково повернеться.

5.

15.45

"До яких витончених умовиводів ми здатні дійти, спираючись на помилково витлумачені події!"

Він має померти. Я виносив сміття і побачив його. Раптово смітник перетворився на шалено-страшну істоту, її уста прочинились погрозною темрявою провалля, а довжелезний папірець язика розкрутив свою червоногарячу спіраль. Товстезне черево, повне огидного їдла, обдулося отруйною опарою. Страхіття було якимсь дивним чином пов'язане зі мною: його флюїди тягнулися до ворога, а в надрах вже було виділено місце для жертви. Я зловтішно, хижо скривив усмішку. Ще трохи... І зненацька зрозумів свою помилку: то була лише ілюзія, фарс реальності.

Чи треба лякатись таких викривлень свідомості?

Вдома починаю вигадувати нові сюжети, сюжети для фентезі. Жанр фентезі — це викривлена вигадка, постійне, невпинне перетворення, споконвічна трансформація. Ввижається муляж зеленої комахи, порослий билинням пилу та книг; жовті мурахи вперто пнуть нагору, до стелі, мертву професорку; її сині очі сяють рентгенівським промінням, в якому витанцьовують голі апостоли у постолах і закривавлений, одноокий Воланд у рожевій епитрахилі... Це, звісно, не фентезі, однак я записую цю маячню.

8.40

Exilum vita est.

Який холод! Немов потрапив до кріогенної камери. Паморозь товстим шаром забуття вкриває мої долоні, глейкою кашею забиває рот, заліплює губи, цементує щелепи. Коли втрачаєш мову, залишається єдине — писати. Без Гелени, без Вакули вважаю себе засланим у далекі нетрі-сибіри безміру; друзі усміхнено, із зрадою в очах, роздивляються мене з недосяжних, подивно вирячених куль-гелікоптерів, немов побачили кумедну тваринку; я по стегна занурений у сталеві шпильки хвойних велетів, що жорстоко розривають змерзлу землю товстезними сурмами корінь; сурми гудуть, і

підзем'я сповнюється величчю нелюдського стогону — то буває асгард потопельців...

Сьогодні я прокинувся о шостій і звалився з ліжка у шумуючу, розжарену лаву. Вулкан всмоктав мене, і, волаючи, я пролетів зморшкуватим кратером, гучно гепнувся на щось тверде, зомлів... Коли прийшов до тями, побачив руїни чудернацького міста. Воно являло собою один-єдиний будинок, без даху, без вікон, повний глиняного череп'я та сірувато-жовтих кістяків, над містом-будівлею синьою хмарою нависло щось, втоптуючи широчезними кінцівками ніжний попіл околиць, я підняв голову і угледів, що то був Звір, схожий одночасно на їжака і на ведмедя. Звір висолопив язика, на якому пихато стояла інша Твар, ще огидніша за першу. Вона теж висунула язик, і на ньому теж було щось — але таке незначне, невеличке, пискляве, що, здається, я його й не помітив зовсім...

Отож, я блукав містом, збираючи кістяки і складаючи з них сходи, щоб видертися нагору, а навкруги мене грали у вогняні піжмурки теплі привиди. Іноді їх поцілунки теплили і моє тіло, і я знову поринав у чорний сон...

6.

9.10

Вакула порізав собі вени. Нащо він це зробив?

Я здивляюсь у біле простирадло морозу на вікні. Я бачив дві величезні темно-червоні калюжі на блискуче-медичних кахлях ванної кімнати. Знайшов його саме я. Не було ніякого запаху. Може, тому, що холодно, тому, що істотність змерзла і не могла виявити власну криваво-м'ясну тілесність. Як би то не було, жодного передчуття, жодного солодкуватого аромату смерті, жодної моторошності у повітряному струмі, як про те звичайно пишуть у романах. Кімнати — такі, як і завжди; відкрив я власним ключем — Вакула дав мені його на випадок раптової недуги.

Не тре' було його викликати, і я мовчав. Тишею походжав сутінками меблів, роздивлявся чорно-білі світлини у старому рамці, пальцем вимальовував візерунки на похованих під пилом книжках. Перегорнув кілька сторінок старенького Слова. Нічого цікавого для себе не побачив і поклав назад. І почув — немов твердий предмет осяяння тупо вдарив по голові — плюскотіння води з ванної. Абсолютно упевнено й спокійно пішов туди, обмацуючи стіни відсутністю передчуттів. Поворот, потім інший, карбована дівчина на жовтій стіні. Яєчне світло з-під товсто-білої двері. Відчиняю. Сліпуча кров, запах свіжості, піднесеності, тріумфу. Якась яскрава урочистість у повітрі.

Його обличчя таке спокійне... Невже гадає, що цим спокутував свою провину? Та чи слід взагалі за щось платити? Нещасні, ми не знаємо...

Вакула нагадував комаху, що спізнала павучого апетиту — блідий, майже блакитний, повіки аж світяться, зуби перлами виблискують у напіврозчинному роті, нігті ювелірно коливаються топазами у кількох міліметрах від підлоги.

Я обережно закрив за собою двері. Якась загальмованість. Куди телефонувати перше? ...

Здвигається простір, воруються речі, кубляться випари з легенів. Мені телефонувала Гелена. Це остаточно. Розрив. Сказала, що зустріла якогось... свого принца,

справжнього чоловіка. Отже, я... До біса її! Я ж інтелектуал, нащо мені те кохання! Чорнявий хлопець у моїй фотелі поважно п'є гарячу каву. Тепер у мене є гроші. Звісно, не мільйон, але доволі велика сума. Я знаю, бо ми з Вакулою складали заповіт разом кілька днів тому. Гроші — не люди, вони не змушують до моральності.

Як його звати — не питаю. Чомусь не складається з жінками. Мабуть, тому, що їм не потрібен я — лише статус. Звісно, вони здатні зрозуміти кохання, але на іншому, саме статусному рівні. Коїтус — як плата за статус. Я не хочу, щоб хтось мені платив, тому і запросив його, він так благально подивився на мене у під'їзді. Він знає, хто такі Жене та Епікур, чув і про Плотіна. Він — справжній. І я впадаю у банальність еклог'... Ми лиш потеревенимо, і все.

Бісеня з мого крісла, як із скали, зривається, широко розчепіривши руки, і занурюється у бездонну каву. Шалений чорторий радо ковтає його, чорний вир швидко засмоктує ніжки, ратички, хвіст. Фотель регоче перезрілим бегемотом. У кімнаті темніє. Дописую ці рядки темно-гарячим. Десь у шухляді поряд — холодний ніж.

Скінчився папір. Це — останній клапоть. Маленька біла смуга внизу. Червоні краплі відкраяли від неї половину. Ось мій заповіт вам, люди: комашіння...

Джон Хорсич

Листопад — грудень, 2002

Надруковано в часописі "Київ" у 2004 р.